

Czwartek, 1 marca 2018 r.

P8_TA(2018)0056

Stan praw podstawowych w UE w 2016 r.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie stanu praw podstawowych w UE w 2016 r. (2017/2125(INI))

(2019/C 129/04)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
 - uwzględniając odniesienia zawarte w poprzednich sprawozdaniach dotyczących stanu praw podstawowych w Unii Europejskiej,
 - uwzględniając poprzednie rezolucje Parlamentu Europejskiego, a także innych instytucji oraz agencji europejskich i międzynarodowych,
 - uwzględniając sprawozdania krajowych, europejskich i międzynarodowych organizacji pozarządowych,
 - uwzględniając prace prowadzone przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA), Radę Europy i Komisję Wenecką,
 - uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
 - uwzględniając prace Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Spraw Konstytucyjnych, Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia, Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych oraz Komisji Petycji,
 - uwzględniając dyrektywę Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, dyrektywę Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy, a także dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową,
 - uwzględniając wspólne oświadczenie afrykańskich i europejskich przywódców z dnia 1 grudnia 2017 r. w sprawie sytuacji migrantów w Libii, złożone w następstwie szczytu Unia Afrykańska – Unia Europejska (UA – UE) w Abidżanie,
 - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A8-0025/2018),
- A. mając na uwadze, że podstawę europejskiej integracji stanowi poszanowanie i promowanie praw człowieka, podstawowych wolności, demokracji, praworządności oraz wartości i zasad zapisanych w traktatach unijnych, w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej i w międzynarodowych instrumentach dotyczących praw człowieka;
- B. mając na uwadze, że zgodnie z art. 2 TUE Unia Europejska opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, nadrzędności prawa i praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, które to wartości są wspólne wszystkim państwom członkowskim i których musi przestrzegać i czynnie promować UE, a także każde państwo członkowskie we wszystkich politykach, zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i międzynarodowym i w spójny sposób; mając na uwadze, że zgodnie z art. 17 TUE Komisja musi zapewnić stosowanie traktatów;

Czwartek, 1 marca 2018 r.

- C. mając na uwadze, że poszanowanie praworządności jest warunkiem wstępnym ochrony praw podstawowych oraz mając na uwadze, że państwa członkowskie ponoszą ostateczną odpowiedzialność za ochronę praw człowieka wszystkich ludzi w drodze uchwalania i wdrażania międzynarodowych traktatów i konwencji dotyczących praw człowieka; mając na uwadze, że praworządność i prawa podstawowe powinny być stale konsolidowane; mając na uwadze, że wszelkie próby podważenia tych zasad odbywają się ze szkodą nie tylko dla danego państwa członkowskiego, lecz również całej Unii;
- D. mając na uwadze, że przystąpienie UE do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności stanowi zobowiązanie traktatowe na mocy art. 6 ust. 2 TUE,
- E. mając na uwadze, że należy zwrócić szczególną uwagę na ochronę praw człowieka w odniesieniu do grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji;
- F. mając na uwadze, że nadużycia dotyczące zarządzania obserwowane w niektórych państwach członkowskich wskazują na wybiórcze podejście do korzyści i obowiązków wynikających z członkostwa w UE, a sprzeciw tych państw członkowskich wobec pełnego podporządkowania się prawu europejskiemu, rozdziału władz, niezależności wymiaru sprawiedliwości i przewidywalności działań państwa zagraża wiarygodności UE jako przestrzeni prawa;
- G. mając na uwadze, że w 2016 r. wciąż napływali do Europy migranci i osoby ubiegające się o azyl⁽¹⁾; mając na uwadze, że wielu z tych migrantów przybywa nadzwyczaj niebezpiecznymi drogami, oddając swoje życie w ręce przemytników i przestępców oraz narażając się na przemoc, nadużycia i wykorzystanie; mając na uwadze, że według danych Biura UNHCR 27 % migrantów przybywających do Europy przez Morze Śródziemne to dzieci; mając na uwadze, że według sprawozdań Unicef-IOM (Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji) około jedna czwarta badanych nastolatków na szlaku śródkowośrodmorskim nigdy nie chodziła do szkoły;
- H. mając na uwadze, że w 2016 r. rasistowskie i ksenofobiczne reakcje wobec uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migrantów były rozpowszechnione, oraz mając na uwadze, że grupy ludności w szczególnie trudnej sytuacji nadal doświadczają większej dyskryminacji, przemocy i ponownej traumy w trakcie procedury azylowej;
- I. mając na uwadze, że silna presja migracyjna, pod którą znajdują się od kilku lat niektóre państwa członkowskie, wymaga prawdziwej unijnej solidarności w celu stworzenia odpowiednich struktur przyjmowania dla osób będących w najtrudniejszej sytuacji i najbardziej narażonych; mając na uwadze, że wielu z tych migrantów jest zdanych na łaskę przemytników i przestępców oraz narażonych na łamanie praw, w tym przemoc, nadużycia i wykorzystanie;
- J. mając na uwadze, że kobiety i dzieci są większym stopniem narażone na ryzyko handlu ludźmi, wykorzystania i niegodziwego traktowania w celach seksualnych ze strony handlarzy ludźmi, w związku z czym należy stworzyć i wzmocnić systemy ochrony dzieci, aby zapobiegać i przeciwdziałać przemocy, nadużyciom, zaniedbaniu i wykorzystywaniu dzieci, zgodnie z zobowiązaniami w ramach Planu działania z Valetty;
- K. mając na uwadze, że z powodu nieprzerwanej fali ataków terrorystycznych na całym terytorium UE zrodziła się powszechna nieufność wobec muzułmanów, zarówno obywateli UE, jak i migrantów, a niektóre partie polityczne wykorzystują ten brak zaufania, przyjmując retorykę izolacjonizmu kulturowego i nienawiści do obcych;
- L. mając na uwadze, że systematyczne korzystanie ze stanu wyjątkowego oraz z nadzwyczajnych środków sądowych i administracyjnych, a także kontroli na granicach jest w znacznym stopniu nieskuteczne wobec terrorystów, którzy często okazują się być długoterminowymi rezydentami, a nawet obywatelami państw członkowskich UE;
- M. mając na uwadze, że środki polityczne przyjmowane przez wiele państw członkowskich w reakcji na przybycie osób ubiegających się o azyl i migrantów obejmują ponowne wprowadzanie kontroli na granicach wewnętrznych w strefie Schengen, która to kontrola jest postrzegana coraz częściej jako stała, a nie czasowa;

⁽¹⁾ http://migration.iom.int/docs/2016_Flows_to_Europe_Overview.pdf

Czwartek, 1 marca 2018 r.

- N. mając na uwadze, że nawoływanie do nienawiści obejmuje wszystkie formy wypowiedzi, zarówno w internecie, jak i poza nim, które zwielokrotniają, propagują lub uzasadniają nienawiść rasową, ksenofobię lub uprzedzenia wobec osób ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub wyznanie, przekonania polityczne lub wszelkie inne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną lub inne formy nienawiści oparte na nietolerancji lub zachęcają do tych czynów, w tym wypowiedzi partii politycznych i liderów politycznych promujące rasistowskie i ksenofobiczne idee, polityki, wypowiedzi i praktyki oraz rozpowszechnianie fałszywych informacji; mając na uwadze, że rozwój nowych rodzajów mediów ułatwia głoszenie nienawiści w internecie; mając na uwadze, że zgodnie z opinią Rady Europy zjawisko nawoływania do nienawiści w internecie wymaga dodatkowej analizy i działań z myślą o regulacji i znalezieniu nowych sposobów walki z tego rodzaju wypowiedziami;
- O. mając na uwadze ryzyko, że zwiększony poziom nienawiści lub przemocy rasowej bądź nienawiści lub przemocy ze względu na płeć i ksenofobii, w postaci przestępstw z nienawiści, fałszywych informacji, anonimowych wiadomości rozpowszechnianych w serwisach społecznościowych i na innych platformach internetowych, manifestacji lub propagandy politycznej, zaczyna być postrzegany w państwach członkowskich jako normalny;
- P. mając na uwadze, że nowoczesne społeczeństwa nie mogą funkcjonować ani rozwijać się bez wolnego, niezależnego, profesjonalnego i odpowiedzialnego systemu środków masowego przekazu opartego na takich zasadach, jak weryfikacja faktów, gotowość do wyrażania wielu świadomych opinii, ochrona poufności źródeł informacji i bezpieczeństwo dziennikarzy, ochrona wolności wypowiedzi oraz sposoby ograniczenia nieprawdziwych informacji; mając na uwadze, że media publiczne odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu niezależności mediów;
- Q. mając na uwadze, że wszystkie niedawne sprawozdania przedstawione przez międzynarodowe i europejskie agencje i organizacje, a także przez społeczeństwo obywatelskie, w tym organizacje pozarządowe, wskazują na postępy w wielu obszarach; mając jednak na uwadze, że łamanie praw podstawowych utrzymuje się w niektórych państwach członkowskich, w tym w postaci dyskryminacji mniejszości, korupcji, tolerowania mowy nienawiści, warunków przetrzymywania oraz warunków życia migrantów;
- R. mając na uwadze, że w sprawozdaniu Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej pt. „Przemoc wobec kobiet: badanie na poziomie UE”, opublikowanym w marcu 2014 r., stwierdzono, że jedna trzecia wszystkich kobiet w Europie doświadczyła przemocy fizycznej lub seksualnej co najmniej raz w ciągu dorosłego życia, a 20 % doświadczyło nękania w internecie; mając na uwadze, że przemoc wobec kobiet i przemoc ze względu na płeć, zarówno fizyczna, jak i psychiczna, są powszechne w UE i muszą być rozumiane jako skrajne formy dyskryminacji, która dotyka kobiety na wszystkich poziomach społeczeństwa; mając na uwadze, że potrzebne są dalsze działania w celu zachęcania kobiet będących ofiarami przemocy do zgłaszania swych doświadczeń i poszukiwania pomocy;
- S. mając na uwadze, że poszanowanie praw osób należących do mniejszości oraz prawo do równego traktowania jest jedną z podstawowych zasad UE; mając na uwadze, że około 8 % obywateli UE należy do mniejszości narodowych, a około 10 % posługuje się językiem regionalnym lub mniejszościowym; mając na uwadze, że obecnie – z wyjątkiem postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego – UE dysponuje narzędziami o ograniczonej skuteczności, aby reagować na systematyczne i instytucjonalne przejawy dyskryminacji, rasizmu i ksenofobii wobec mniejszości; mając na uwadze, że występują rozbieżności między państwami członkowskimi w uznawaniu mniejszości i poszanowaniu ich praw; mając na uwadze, że pomimo licznych apeli kierowanych do Komisji podjęto jedynie ograniczone kroki, aby zapewnić skuteczną ochronę mniejszości;
- T. mając na uwadze, że media cyfrowe dały dzieciom szerokie możliwości; mając jednak na uwadze, że jednocześnie dzieci stają przed nowymi zagrożeniami; mając na uwadze, że należy uczyć dzieci na temat ich praw podstawowych w świecie cyfrowym, aby uczynić go bezpieczniejszym dla nich; mając na uwadze, że telefony zaufania dla dzieci stanowią kluczowe narzędzia w przypadkach związanych z naruszeniem praw dziecka; mając na uwadze, że rozwój umiejętności cyfrowych, w tym umiejętności korzystania z mediów i informacji, powinien być promowany w ramach podstawowego programu nauczania już od pierwszych lat w szkole; mając na uwadze, że prawa podstawowe powinny być promowane i chronione w internecie w taki sam sposób i w takim samym zakresie, jak w świecie rzeczywistym;
- U. mając na uwadze, że usługi administracji elektronicznej stały się coraz bardziej dostępne w całej UE w 2016 r.; mając na uwadze, że europejski portal „e-Sprawiedliwość” umożliwia wszystkim obywatelom i prawnikom uzyskanie informacji na temat europejskich i krajowych procedur prawnych oraz funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości;

Czwartek, 1 marca 2018 r.

Praworządność

1. oświadcza, że ani suwerenność krajowa, ani zasada pomocniczości nie mogą stanowić uzasadnienia ani legitymacji dla systematycznego odmawiania przez dane państwo członkowskie stosowania się do do podstawowych wartości UE przyświecających redagowaniu artykułów wprowadzających traktatów europejskich, które państwa członkowskie dobrowolnie podpisały i których zobowiązały się przestrzegać;
2. stwierdza, że spełnianie przez państwa kryteriów kopenhaskich w momencie przystąpienia do UE musi być stale monitorowane oraz być przedmiotem ciągłego dialogu w obrębie Parlamentu, Komisji i Rady, a także między tymi instytucjami;
3. przypomina, że zgodnie z art. 17 ust. 1 TUE Komisja jako strażniczka traktatów posiada legitymację i uprawnienia do czuwania nad poszanowaniem przez wszystkie państwa członkowskie zasad praworządności i innych wartości wymienionych w art. 2 TUE; uważa w związku z tym, że działania podejmowane przez Komisję w celu wykonania tego zadania i sprawdzenia, czy warunki istniejące przed przystąpieniem danego państwa członkowskiego nadal są spełniane, nie mogą naruszać suwerenności państw członkowskich; przypomina, że również Rada ma obowiązek angażowania się w kwestie praworządności i sprawowania rządów; z zadowoleniem przyjmuje ideę regularnych rozmów na temat praworządności na forum Rady do Spraw Ogólnych i wzywa Radę do dalszych działań w tym kierunku, tak aby każde państwo członkowskie podlegało regularnej ocenie;
4. przyjmuje do wiadomości starania podejmowane przez Komisję w celu dopilnowania, żeby wszystkie państwa członkowskie w pełni przestrzegały zasad praworządności, ale odnotowuje również nieskuteczność instrumentów wykorzystywanych do tej pory; uważa, że należy zbadać wszystkie możliwości dialogu, ale nie należy go przedłużać w nieskończoność bez wymiernych rezultatów; nalega, by art. 7 TUE przestał być postrzegany jedynie jako postanowienie hipotetyczne, lecz by stosowano go w przypadku, gdy zawiodą wszystkie inne środki; przypomina w tym kontekście, że uruchomienie art. 7 nie oznacza automatycznie nałożenia sankcji na dane państwo członkowskie;
5. podkreśla, że UE potrzebuje wspólnego podejścia do sprawowania rządów w demokratycznym państwie i stosowania podstawowych wartości, które do tej pory nie istniały, a które muszą powstać w wyniku demokratycznego podjęcia decyzji i opracowania ich dzięki połączeniu doświadczeń poszczególnych europejskich systemów rządów; uważa, że te wspólne zasady sprawowania rządów powinny obejmować wspólną koncepcję roli większości w systemie demokratycznym, tak aby uniknąć wszelkich nadużyć mogących prowadzić do tyranii większości;
6. przypomina o ścisłym powiązaniu między praworządnością a prawami podstawowymi; zauważa szeroką społeczną mobilizację obywateli europejskich, którzy okazują silne przywiązanie do praw podstawowych i wartości europejskich; przypomina w związku z tym potrzebę większego uświadomienia wszystkich Europejczyków na temat wspólnych wartości UE i Karty;
7. uważa, że różnice w interpretacji i nieposzanowanie wartości wymienionych w art. 2 TUE osłabiają spójność europejskiego projektu, prawa wszystkich Europejczyków i wzajemne zaufanie konieczne między państwami członkowskimi;
8. przypomina swoją rezolucję z dnia 25 października 2016 r.⁽¹⁾, w której Parlament zaleca utworzenie europejskiego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych; zauważa, że mechanizm ten byłby w centrum skoordynowanego europejskiego podejścia do sprawowania rządów, którego to podejścia obecnie brak; wzywa Komisję do przedstawienia wniosku w sprawie utworzenia takiego mechanizmu zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności;
9. podkreśla, że szersze ramy monitorowania praworządności zapewniłyby lepszą spójność między istniejącymi narzędziami, większą skuteczność i coroczne oszczędności kosztów; podkreśla znaczenie wykorzystania różnorodnych i niezależnych źródeł w procesie monitorowania; przypomina, jak ważne jest zapobieganie naruszaniu praw podstawowych zamiast reagowania w przypadku powtarzającego się naruszania tych praw;
10. zdecydowanie potępia wzrost ograniczenia wolności zgromadzeń, w niektórych przypadkach w postaci gwałtownych reakcji władz przeciwko protestującym; ponownie podkreśla zasadniczą rolę, jaką te podstawowe prawa odgrywają w funkcjonowaniu społeczeństw demokratycznych, i wzywa Komisję do odgrywania czynnej roli w promowaniu tych praw zgodnie z międzynarodowymi normami w dziedzinie praw człowieka;

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0409.

Czwartek, 1 marca 2018 r.

11. podkreśla, że prawo dostępu do wymiaru sprawiedliwości jest niezbędne do zapewnienia ochrony wszystkich praw podstawowych, demokracji i praworządności;
12. podkreśla, że w swojej rezolucji z dnia 25 października 2016 r. wzywa Komisję do przygotowania i przeprowadzenia wspólnie ze społeczeństwem obywatelskim kampanii informacyjnej dającej obywatelom i mieszkańcom Unii pełną świadomość praw przysługujących im na mocy traktatów i Karty (np. wolności wypowiedzi, wolności zgromadzeń i prawa do głosowania), informującej o prawach obywateli do dochodzenia odszkodowania na drodze sądowej oraz o możliwościach wszczynania postępowań sądowych w przypadku naruszenia zasad demokracji, praworządności i praw podstawowych przez rządy krajowe lub instytucje Unii;
13. wzywa Komisję jako strażniczkę traktatów, aby we współpracy z Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej prowadziła aktualizowane bazy danych na temat sytuacji praw podstawowych w poszczególnych państwach członkowskich;
14. przypomina, że korupcja zagraża praworządności, demokracji, prawom człowieka i równemu traktowaniu wszystkich obywateli; przypomina, że stanowi ona zagrożenie dla dobrego sprawowania władzy oraz dla sprawiedliwego i społecznie równego systemu sądowego, a także spowalnia rozwój gospodarczy; zachęca państwa członkowskie i instytucje UE do nasilenia walki z korupcją dzięki regularnemu weryfikowaniu sposobów wykorzystania unijnych i krajowych środków publicznych;
15. podkreśla kluczową rolę odgrywaną przez świadków i informatorów w zagwarantowaniu, że działalność organizacji przestępczych lub poważne naruszenie zasad praworządności będą ścigane i ukarane;
16. wzywa państwa członkowskie do ułatwienia szybkiego utworzenia Prokuratury Europejskiej;

Migracja i integracja

17. zwraca uwagę, że siłą napędową migracji w państwach trzecich są przede wszystkim gwałtowne konflikty, prześladowania, nierówności, terroryzm, represyjne reżimy, klęski żywiołowe, kryzysy wywołane przez człowieka i chroniczne ubóstwo;
18. przypomina, że osoby ubiegające się o azyl i migranci nadal tracą życie i borykają się z wieloma zagrożeniami, próbując nielegalnie przedostać się przez zewnętrzne granice UE;
19. wyraża zaniepokojenie faktem, że kilka państw członkowskich zastrzyło polityczne podejście do kwestii azylu i migracji oraz że niektóre państwa członkowskie nie w pełni wywiązują się ze swoich zobowiązań w odniesieniu do tych obszarów;
20. wzywa UE i jej państwa członkowskie, by umieściły solidarność i poszanowanie praw podstawowych imigrantów i osób ubiegających się o azyl w centrum polityki migracyjnej UE;
21. równocześnie wzywa państwa członkowskie do przestrzegania i pełnego wdrożenia przyjętego wspólnego europejskiego pakietu azylowego i wspólnego prawodawstwa dotyczącego migracji, zwłaszcza do ochrony osób ubiegających się o azyl przed przemocą, dyskryminacją i przeżywaniem ponownej traumy podczas procesu azylowego, ze szczególnym uwzględnieniem grup najbardziej narażonych; przypomina, że dzieci stanowią niemal jedną trzecią osób wnioskujących o azyl i że są one w szczególnie trudnej sytuacji; wzywa Unię i państwa członkowskie, by wzmogły wysiłki w celu zapobiegania zaginięciom dzieci pozbawionych opieki;
22. z zadowoleniem przyjmuje współpracę Agencji Praw Podstawowych i Frontexu przy opracowywaniu podręcznika na temat traktowania dzieci na granicach lądowych;
23. wyraża zaniepokojenie znacznymi różnicami w warunkach przyjmowania oferowanych przez niektóre państwa członkowskie, które nie zapewniają odpowiedniego i godnego traktowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową;
24. zdecydowanie potępia nasilenie handlu ludźmi, którego sprawcy – w tym urzędnicy i podmioty rządowe – powinni zostać pociągnięci do odpowiedzialności i postawieni przed wymiarem sprawiedliwości, a także wzywa państwa członkowskie do zacieśnienia współpracy i nasilenia walki z przestępczością zorganizowaną, w tym z przemytem i handlem ludźmi, ale także z wykorzystaniem, pracą przymusową, niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych i torturami, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony ofiar;
25. przypomina, że kobiety i dzieci są bardziej narażone na ryzyko stania się w rękach handlarzy ludźmi ofiarami handlu ludźmi, wykorzystania i niegodziwego traktowania w celach seksualnych;

Czwartek, 1 marca 2018 r.

26. jest zdania, że powinny być dostępne bezpieczne i legalne drogi migracji oraz że najlepszym sposobem ochrony praw osób, które nie mogą legalnie wjechać do Europy, jest zajęcie się pierwotnymi przyczynami przepływów migracyjnych, znalezienie trwałych rozwiązań konfliktów, a także rozwój współpracy i partnerstwa; jest przekonany, że powinno to przyczynić się do dynamicznego i solidnego rozwoju krajów pochodzenia i tranzytu dzięki rozwijaniu lokalnych gospodarek i zapewnieniu nowych możliwości na miejscu, jak również inwestowaniu w systemy azylowe w krajach tranzytu, które w pełni przestrzegają prawa międzynarodowego i praw podstawowych w tym zakresie;
27. wzywa UE i państwa członkowskie, by wzmocniły bezpieczne i legalne drogi migracji dla uchodźców, a w szczególności zwiększyły liczbę miejsc przesiedleńczych proponowanych uchodźcom w najtrudniejszej sytuacji;
28. przypomina, że polityka w dziedzinie powrotów powinna opierać się na pełnym poszanowaniu praw podstawowych migrantów, łącznie z prawem do korzystania z zasady non-refoulement; uważa, że należy poświęcić należytą uwagę kwestii ochrony godności osób odsyłanych, i wzywa w związku z tym, by zwiększyć możliwości dobrowolnego powrotu i wsparcie dla reintegracji w społeczeństwie kraju pochodzenia;
29. podkreśla, że UE powinna wspierać politykę przyjmowania i integracji we wszystkich państwach członkowskich oraz że niedopuszczalne jest twierdzenie przez niektóre państwa członkowskie, iż zjawisko migracji nie jest ich problemem; podkreśla fakt, że we wszystkich strategiach politycznych dotyczących migracji i integracji należy zawsze przestrzegać zasad równego traktowania i niedyskryminacji; z zadowoleniem przyjmuje stworzenie europejskiej sieci integracji i zaleca większą wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w zakresie integracji;
30. przypomina, że należy zapewnić edukację migrantom, zarówno dzieciom, jak i dorosłym, gdyż jest to nieodzowne do ich integracji ze społeczeństwem przyjmującym; zwraca uwagę na ich szczególne potrzeby, w szczególności w zakresie nauki języka; podkreśla, że we wszystkich państwach członkowskich należy przyjąć środki zapewniające im dostęp do opieki zdrowotnej, dobre warunki życia i możliwość łączenia rodzin;
31. podkreśla potrzebę zapewnienia ogółowi społeczeństwa zasobów edukacyjnych dotyczących dialogu międzykulturowego;
32. podkreśla, że należy podjąć we wszystkich państwach członkowskich priorytetowe środki w celu zapewnienia wszystkim migrującym dzieciom odpowiednich i godziwych warunków przyjęcia, szkoleń językowych, podstaw dialogu międzykulturowego, edukacji i szkoleń zawodowych;
33. wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia ich służb ochrony dziecka, również tych, które są odpowiedzialne za dzieci osób ubiegających się o azyl, uchodźców i migrantów; wzywa Komisję do przedstawienia spójnej koncepcji systemów opieki w celu ochrony dobra małoletnich bez opieki; apeluje, by opracować i wprowadzić specjalne procedury w celu zapewnienia ochrony wszystkich dzieci, zgodnie z Konwencją ONZ o prawach dziecka;
34. podkreśla absolutną konieczność jak najskuteczniejszej integracji ze społeczeństwem europejskim osób różnych wyznań, także tych, które mieszkają już w Unii Europejskiej od długiego czasu;
35. podkreśla, że opracowanie strategii na rzecz włączenia społecznego i edukacji oraz polityki przeciwdziałania dyskryminacji i wykluczeniu pozwoliłoby zapobiec przystępowaniu osób szczególnie narażonych do radykalnych ugrupowań ekstremistycznych;
36. zaleca, aby podejścia ukierunkowane na bezpieczeństwo, służące zwalczaniu wszelkich form radykalizacji i terroryzmu w Europie były uzupełniane, zwłaszcza w sferze sądowej, długoterminowymi strategiami politycznymi zapobiegającymi radykalizacji i rekrutowaniu obywateli Unii przez radykalne ugrupowania ekstremistyczne;
37. jest zaniepokojony alarmującym wzrostem przejawów nienawiści, mowy nienawiści i rozprzestrzenianiem się fałszywych informacji; potępia występujące codziennie w UE przypadki przestępstw z nienawiści i mowy nienawiści, których podłożem jest rasizm, ksenofobia, nietolerancja religijna lub uprzedzenie do danej osoby ze względu na jej niepełnosprawność, orientację seksualną lub tożsamość płciową; podkreśla, że tolerancja wobec propagowania retoryki nienawiści i dezinformacji podsyca populizm i ekstremizm; uważa, że systematyczne działania podejmowane na mocy prawa cywilnego lub karnego mogą powstrzymać ten szkodliwy trend;

Czwartek, 1 marca 2018 r.

38. podkreśla, że celowe rozpowszechnianie fałszywych informacji na temat wszelkich kategorii osób mieszkających w UE, praworządności i praw podstawowych poważnie zagraża unijnym wartościom demokratycznym i jedności UE;
39. podkreśla, że sieci społecznościowe i anonimowość gwarantowana przez wiele różnych platform medialnych sprzyjają wyrażaniu nienawiści wszelkiego rodzaju, w tym skrajnie prawicowego ekstremizmu i ekstremizmu związanego z dżihadem, oraz przypomina, że internet nie może być przestrzenią bezprawia;
40. przypomina o podstawowym znaczeniu wolności słowa, dostępu do informacji i mediów dla zagwarantowania demokracji i praworządności; zdecydowanie potępia przemoc, presję lub groźby, których ofiarami są dziennikarze i media, również w związku z ujawnianiem informacji na temat łamania praw podstawowych;
41. potępia „normalizację” mowy nienawiści finansowanej lub popieranej przez władze, partie polityczne lub przywódców politycznych i przekazywanej przez media społecznościowe;
42. przypomina, że walka z tymi zjawiskami opiera się na edukacji i świadomości społecznej; wzywa państwa członkowskie do wprowadzenia programów uświadamiających w szkołach oraz apeluje do Komisji o wsparcie wysiłków państw członkowskich w tym zakresie, zwłaszcza przez opracowanie wytycznych do tego typu działań;
43. stwierdza, że należy regularnie uwrażliwiać funkcjonariuszy policji oraz organy sądowe w państwach członkowskich na przestępstwa z nienawiści oraz że ofiary tych przestępstw powinny się odpowiednio informować i zachęcać do zgłaszania tego typu przypadków; apeluje o przeprowadzenie ogólnounijnego szkolenia dla funkcjonariuszy policyjnych organów ścigania w UE, tak by byli oni zdolni do skutecznego zwalczania przestępstw z nienawiści i mowy nienawiści; podkreśla, że szkolenie to powinno być zorganizowane przez Agencję Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) w oparciu o najlepsze praktyki na szczeblu krajowym oraz prace FRA;
44. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja powołała grupę wysokiego szczebla ds. zwalczania rasizmu, ksenofobii i innych form nietolerancji;
45. wzywa powołaną przez Komisję grupę wysokiego szczebla, by podjęła w szczególności prace nad harmonizacją w Europie definicji „przestępstwa z nienawiści” i „mowy nienawiści”; wyraża przekonanie, że grupa ta powinna również pochylić się nad zagadnieniem mowy nienawiści i nawoływania do przemocy ze strony polityków;
46. apeluje o położenie kresu temu zjawisku w drodze prowadzonego przez odpowiednie organy sądowe lepszego monitorowania, dochodzeń i ścigania autorów oświadczeń lub wypowiedzi sprzecznych z prawodawstwem unijnym, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony wolności wypowiedzi i prawa do prywatności, we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim i przedsiębiorstwami z branży IT;
47. wzywa w związku z powyższym Komisję do przedstawienia wniosku dotyczącego przekształcenia decyzji ramowej Rady w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawokarnych, tak aby obejmowała ona inne formy przestępstw z nienawiści;

Dyskryminacja

48. potępia wszelką dyskryminację, niezależnie od jej podłoża, jak np. uprzedzenia ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub jakiegokolwiek inne, przynależność do mniejszości narodowej, stan majątkowy, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, jak stanowi art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, lub wszelkie inne formy nietolerancji i ksenofobii, oraz przypomina art. 2 TUE;
49. uznaje, że sekularyzacja – jako pełny rozdział kościoła od państwa – oraz neutralność państwa stanowią kluczowy element ochrony wolności religii lub przekonań, gwarantujący równe traktowanie wszystkich religii i przekonań oraz przeciwdziałający dyskryminacji ze względu na religię lub przekonania;
50. zwraca uwagę, że proponowana dyrektywa w sprawie równego traktowania z 2008 r. wciąż czeka na zatwierdzenie przez Radę; ponownie apeluje do Rady o jak najszybsze przyjęcie stanowiska w sprawie tego wniosku;

Czwartek, 1 marca 2018 r.

51. przypomina o obowiązku pełnego wykonania przez państwa członkowskie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38/WE w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich;
52. przypomina, że prawa człowieka są uniwersalne i że żadna mniejszość nie powinna być dyskryminowana; podkreśla, że prawa mniejszości są nieodłącznym elementem zasady praworządności; odnotowuje, że brak poszanowania zasady praworządności wiąże się z wyższym ryzykiem naruszania praw mniejszości;
53. potępia doświadczane przez Romów przypadki dyskryminacji, segregacji, mowy nienawiści, przestępstw popełnianych z nienawiści oraz wykluczenia społecznego; potępia ciągłą dyskryminację Romów w dostępie do mieszkań, opieki zdrowotnej, kształcenia i rynku pracy; przypomina, że wszyscy europejscy obywatele powinni otrzymywać taką samą pomoc i ochronę, niezależnie od ich pochodzenia etnicznego;
54. wzywa Komisję i państwa członkowskie do gromadzenia wiarygodnych i porównywalnych danych w porozumieniu z przedstawicielami mniejszości, aby dokonywać pomiaru nierówności i dyskryminacji;
55. zwraca się do państw członkowskich o wymianę dobrych praktyk i stosowanie sprawdzonych i wypróbowanych rozwiązań przy rozwiązywaniu problemów mniejszości na terenie całej Unii Europejskiej;
56. podkreśla, jak ważne jest prowadzenie egalitarnej polityki, dzięki której wszystkie mniejszości etniczne, kulturowe i religijne mogą bez przeszkód korzystać ze swoich praw podstawowych;
57. zachęca te państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, do ratyfikowania Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych i Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych; przypomina ponadto o potrzebie wdrożenia zasad opracowanych w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE);
58. wzywa państwa członkowskie do należytego uwzględnienia praw mniejszości, zapewnienia prawa do używania języka mniejszościowego oraz do ochrony różnorodności językowej w Unii; wzywa Komisję do udoskonalenia planu promowania nauczania i używania języków regionalnych jako potencjalnej metody zwalczania dyskryminacji językowej w UE;
59. zachęca, by włączyć do programów szkolnych treści nauczania o wartościach związanych z tolerancją, aby zapewnić dzieciom narzędzia, których potrzebują do rozpoznawania wszelkich form dyskryminacji, niezależnie od tego, czy mają one charakter antymuzułmański, antysemitki, antyafrykański, antycygański, czy wymierzone są przeciwko osobom LGBTI lub jakiegokolwiek innej mniejszości;
60. wzywa Komisję do udostępniania najlepszych praktyk państw członkowskich w zakresie zwalczania stereotypów płciowych w szkole;
61. ubolewa nad faktem, że osoby LGBTI doświadczają nękania i prześladowania oraz są dyskryminowane w różnych dziedzinach życia;
62. potępia wszelkie formy dyskryminacji wobec osób LGBTI; zachęca państwa członkowskie do przyjęcia praw i strategii politycznych na rzecz zwalczania homofobii i transfobii;
63. zachęca Komisję do przedstawienia planu, który zagwarantuje równe prawa i możliwości wszystkim obywatelom i który będzie szanować kompetencje państw członkowskich, oraz do monitorowania prawidłowej transpozycji i prawidłowego wykonywania przepisów unijnych dotyczących praw osób LGBTI; wzywa Komisję i państwa członkowskie do ścisłej współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego działającymi na rzecz praw osób LGBTI;
64. wzywa państwa członkowskie, które przyjęły ustawodawstwo w zakresie związków partnerskich lub małżeńskich między osobami tej samej płci, do uznania przepisów przyjętych przez inne państwa członkowskie i mających podobne skutki; przypomina o obowiązku pełnego wdrożenia przez państwa członkowskie dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, w tym w odniesieniu do par osób tej samej płci i ich dzieci; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że coraz więcej państw członkowskich wprowadza lub przyjmuje własne akty prawne dotyczące konkubinatu, cywilnych związków partnerskich i małżeństw w celu przewyciężenia dyskryminacji ze względu na orientację seksualną, z którą to dyskryminacją spotykają się pary osób o tej samej płci i ich dzieci, a ponadto wzywa pozostałe państwa członkowskie do wprowadzenia podobnych aktów prawnych; wzywa Komisję do przedstawienia

Czwartek, 1 marca 2018 r.

wniosku dotyczącego pełnego wzajemnego uznawania skutków prawnych wszystkich aktów stanu cywilnego w całej UE, w tym w odniesieniu do prawnego uznawania płci, związków małżeńskich i zarejestrowanych związków partnerskich, tak aby ograniczyć dyskryminujące przeszkody prawne i administracyjne napotymane przez obywateli korzystających ze swobody przepływu osób;

65. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy zakazujące terapii konwersyjnej osób LGBTI oraz uznawania transpłciowości za zaburzenie, a także wzywa wszystkie państwa członkowskie, by przyjęły podobne środki wyrażające szacunek i potwierdzające prawo do tożsamości płciowej i ekspresji płciowej;

66. ubolewa, że osoby transpłciowe są nadal uważane w większości państw członkowskich za osoby chore umysłowo, i wzywa te państwa do dokonania przeglądu krajowych katalogów dotyczących zdrowia psychicznego oraz do opracowania alternatywnych, niestygmatyzujących modeli dostępu, a także zadbania o to, by konieczne z punktu widzenia medycznego leczenie było dostępne dla wszystkich osób transpłciowych; ubolewa, że obecnie kilka państw członkowskich wciąż utrzymuje wobec osób transpłciowych takie wymogi, jak poddanie się zabiegowi medycznemu, by uzyskać uznanie zmiany płci (m.in. w paszportach i urzędowych dokumentach tożsamości), lub przymusowa sterylizacja warunkująca zmianę płci; zwraca uwagę, że takie wymogi stanowią rażące naruszenie praw człowieka; wzywa Komisję do przekazania państwom członkowskim wytycznych na temat najlepszych w Europie wzorców prawnego uznawania płci; wzywa państwa członkowskie do uznawania zmiany płci oraz zapewnienia dostępu do szybkich, przystępnych i przejrzystych procedur prawnego uznawania płci, nieobwarowanych wymogami medycznymi, takimi jak zabieg, sterylizacja bądź pozytywna opinia psychiatry;

67. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę przedstawioną przez Komisję w dążeniu do zaprzestania uznawania tożsamości transpłciowych za zaburzenie w ramach przeglądu Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób (ICD) Światowej Organizacji Zdrowia; wzywa Komisję do wzmocnienia starań, by niezgodności płciowej w dzieciństwie nie uznano za nową pozycję w międzynarodowej klasyfikacji chorób;

68. wzywa Komisję do zgromadzenia danych o naruszeniach praw człowieka, z którymi stykają się osoby interseksualne we wszystkich dziedzinach życia, oraz do przedstawienia państwom członkowskim wytycznych dotyczących najlepszych praktyk w sferze ochrony praw podstawowych osób interseksualnych; ubolewa, że w państwach członkowskich Unii Europejskiej wciąż dokonuje się „normalizujących” operacji narządów płciowych u dzieci interseksualnych, mimo że nie są one konieczne z medycznego punktu widzenia, a zabiegi medyczne powodują u dzieci długotrwałe urazy psychologiczne;

69. wzywa państwa członkowskie, by w pełni wdrożyły dyrektywę w sprawie praw ofiar⁽¹⁾ oraz by zidentyfikowały luki we własnych systemach ochrony praw ofiar oraz im zaradziły, a także zwróciły szczególną uwagę na grupy najbardziej wrażliwe, na przykład na prawa dzieci, mniejszości oraz ofiar przestępstw popełnianych z nienawiści;

70. pilnie wzywa UE i jej państwa członkowskie do zwalczania wszelkich form przemocy i dyskryminacji wobec kobiet oraz do ścigania sprawców; wzywa państwa członkowskie w szczególności do podejmowania efektywnych działań w związku ze skutkami przemocy domowej i wszelkimi formami wykorzystywania seksualnego, w tym w odniesieniu do dzieci uchodźców i imigrantów oraz wczesnych lub przymusowych małżeństw;

71. apeluje do państw członkowskich o wymianę najlepszych praktyk oraz prowadzenie regularnych szkoleń dla pracowników służb policyjnych i sądowych na temat nowych form przemocy wobec kobiet;

72. z zadowoleniem przyjmuje podpisanie przez wszystkie państwa członkowskie konwencji stambulskiej, a także podpisanie jej przez Unię Europejską; wzywa do ratyfikacji konwencji państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły;

73. nalega, by państwa członkowskie wzmogły wysiłki zmierzające do przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu i napaściom na tle seksualnym;

74. przypomina, że ubóstwo osób starszych jest szczególnie niepokojące w przypadku kobiet z uwagi na wciąż utrzymujące się zróżnicowanie wynagrodzeń ze względu na płeć, które skutkuje zróżnicowaniem emerytur ze względu na płeć;

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW.

Czwartek, 1 marca 2018 r.

75. wzywa państwa członkowskie do opracowania odpowiednich strategii politycznych wspierających kobiety starsze oraz eliminujących strukturalne przyczyny rozbieżności płacowych we względu na płeć;
76. podkreśla, że należy położyć kres dyskryminacji osób niepełnosprawnych przez przyznanie im równych praw społecznych i politycznych, w tym prawa głosu, zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych;
77. uznaje, że zdrowie seksualne i reprodukcyjne kobiet jest związane z wieloma prawami człowieka, w tym prawem do życia, prawem do bycia wolnym od tortur, prawem do zdrowia, prawem do prywatności, prawem do kształcenia i zakazem dyskryminacji; podkreśla w związku z powyższym, że osoby niepełnosprawne mają prawo do korzystania na równi z innymi osobami z przysługujących im praw podstawowych;
78. wzywa UE i jej państwa członkowskie do uznania podstawowego prawa do dostępu do profilaktycznej opieki zdrowotnej; podkreśla, że Unia musi odgrywać rolę w podnoszeniu świadomości na temat najlepszych praktyk w tej kwestii i promowaniu ich, w tym w kontekście unijnej strategii zdrowia, przy jednoczesnym poszanowaniu kompetencji państw członkowskich, ponieważ zdrowie jest podstawowym prawem człowieka niezbędnym do korzystania z innych praw człowieka; przypomina w związku z powyższym, że spójność polityki wewnętrznej i zewnętrznej UE w dziedzinie praw człowieka ma ogromne znaczenie;
79. podkreśla, że każdy system nieograniczonego masowego nadzoru stanowi poważną ingerencję w prawa podstawowe obywateli; podkreśla, że wszelkie wnioski ustawodawcze w państwach członkowskich dotyczące możliwości organów wywiadowczych w zakresie nadzoru powinny zawsze być zgodne z Kartą oraz zasadą konieczności, proporcjonalności i legalności;
80. wzywa Komisję i państwa członkowskie do upowszechniania informacji o numerze interwencyjnym w sprawie zaginionych dzieci (116 000) i telefonach zaufania dla dzieci (116 i 111) wśród ogółu społeczeństwa i odpowiednich podmiotów krajowych systemów ochrony dzieci; wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania obywatelom dostępu do odpowiednich, przyjaznych dzieciom usług, dostępnych w całej UE przez całą dobę; wzywa państwa członkowskie i Komisję, by w razie potrzeby przeznaczyły wystarczające środki na ten cel;
81. wzywa instytucje i państwa członkowskie UE, by pilnie połączyły wysiłki zmierzające do zwalczania naruszeń praw dzieci w internecie; ponownie zwraca się do państw członkowskich, które tego nie dokonały, o transpozycję i skuteczne wdrożenie dyrektywy w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej⁽¹⁾; wzywa państwa członkowskie do zwiększenia zdolności prawnej, możliwości technicznych i zasobów finansowych organów ścigania w celu zacieśnienia współpracy, m.in. z Europolem, aby skuteczniej przeciwdziałać temu zjawisku; podkreśla rolę, jaką odgrywają specjaliści pracujący z dziećmi w wykrywaniu oznak przemocy fizycznej i psychicznej wobec dzieci, w tym cyberprzemocy; wzywa państwa członkowskie do zadbania o szerzenie wiedzy wśród tych osób, a także do zapewnienia im odpowiednich szkoleń;
82. zwraca uwagę na pozytywne przemiany w niektórych państwach członkowskich w odniesieniu do praw ofiar; stwierdza jednak, że nadal występują wyraźne luki w ogólnych usługach wsparcia dla ofiar przestępstw;
83. z zadowoleniem przyjmuje plan działania UE na rzecz administracji elektronicznej na lata 2016–2020 oraz europejski plan działania dotyczący e-sprawiedliwości (na lata 2014–2018);
84. zachęca Komisję do powołania koordynatorów UE ds. afrofobii i antycygańskości odpowiadających za poprawę koordynacji i spójności między instytucjami i agencjami unijnymi, państwami członkowskimi i podmiotami międzynarodowymi, a także za prace nad obecnymi i przyszłymi strategiami UE w zakresie zwalczania afrofobii i antycygańskości; podkreśla w szczególności, że należy zwiększyć rolę unijnego koordynatora ds. antycygańskości i uzupełnić działania Działu Komisji Europejskiej ds. Niedyskryminacji i Koordynacji Kwestii dotyczących Romów przez wzmocnienie zespołu, przyznanie odpowiednich środków oraz zatrudnienie kolejnych pracowników, tak aby dział ten dysponował wystarczającymi możliwościami przeciwdziałania antycygańskości, szerzenia wiedzy na temat zagłady Romów oraz upowszechniania pamięci o zagładzie; zaleca przyjęcie europejskich ram krajowych strategii na rzecz zwalczania afrofobii, antysemityzmu i islamofobii;

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW, Dz.U. L 335 z 17.12.2011, s. 1).

Czwartek, 1 marca 2018 r.

85. potępia podejmowane przez rządy państw członkowskich działania mające na celu osłabianie i demonizację społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych; wzywa państwa członkowskie do wsparcia organizacji społeczeństwa obywatelskiego, gdyż ich działania są często istotne jako uzupełnienie usług socjalnych zapewnianych przez państwo lub nawet jako wypełnienie luk w usługach, które nie są świadczone przez państwo;

86. proponuje, by powołać unijnego koordynatora ds. przestrzeni obywatelskiej i demokracji odpowiedzialnego za koordynowanie prac prowadzonych w tej dziedzinie przez UE i państwa członkowskie, a jednocześnie pełniącego funkcję kontrolną oraz służącego za punkt kontaktowy dla organizacji pozarządowych w zakresie przypadków nękania, które ograniczają ich działalność;

87. zachęca Komisję, by opracowała wytyczne dotyczące zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego oraz wskaźniki mierzące przestrzeń obywatelską;

o

o o

88. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.
